

Paleolit

Paleolithic

Bobrůvka (okr. Žďár nad Sázavou)

„Křtinava“, kóta 579,7 m, Bobrůvka II.

Střední paleolit, mladý paleolit. Dílnský areál. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.4511575N, 16.0761797E

Na jaře 2023 byl autorem zprávy na mineralogické burze v Tišnově získán koupí paleolitický artefakt – kombinace zobce a vrubu na úštěpu z velmi silně eolizovaného křišťálu (obr. 1), pocházející z cca 30 let starého mineralogického sběru na lokalitě Bobrůvka v polní trati „Křtinava“. Neznámý nálezce ani prodávající netušili, že se jedná o pravěký artefakt a předmět byl pohozen v bedýnce s označením místa sběru spolu s poškozenými krystaly jako sběratelsky neatraktivní materiál, spíše surovina pro brusíče.

Archeologickou lokalitu Bobrůvka II „Křtinava“ uvedl do literatury K. Valoch (2004), který z ní uvádí podchycené jen dva artefakty, a to křišťálové dvoupodstavové mikrořádno a eolizovanou mesiální část čepele.

Jako mineralogická lokalita, kde je možné na poli nalézt krystaly citrínů a křišťálů, bylo místo zpopularizované zejména knížkami M. Vaňka (2007; 2019), avšak již K. Valoch ve svém článku z roku 2004 uváděl, že na takto sběratelsky exponovaném místě není již možné získat reprezentativní kolekci a cílený archeologický průzkum je zde spíše paběrkováním než vědeckým výzkumem. K tomu si dovoluji na základě osobní zkušenosti z podzimu 2020 dodat, že v současnosti se zde již šance na nalezení, byť jen jediného pravěkého artefaktu limitně blíží nule (na poli se v pracovní den sešlo pět hledačů minerálů; jak to potom na těchto vyhlášených křišťálových lokalitách asi vypadá o víkend, si lze snadno domyslet).

Literatura

- Valoch, K. 2004: Křišťály jako surovina štípané industrie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXIX, 129–166.
- Vaněk, M. 2007: *Láska k šutrům*. Praha: Milahelp.
- Vaněk, M. 2019: *Galerie minerálů Vysočiny*. Praha: Milahelp.

Obr. 1. Bobrůvka. Kombinovaný nástroj z křišťálu. Foto P. Šmacha.

Fig. 1. Bobrůvka. A combined tool made of rock crystal. Photo by P. Šmacha.

Summary

A Paleolithic artefact purchased at the sales exhibition of minerals in Tišnov is a combined tool (burin and notch) on a flake made of highly weathered rock crystal (Fig. 1), discovered about 30 years ago during a surface survey at the Bobrůvka site (Žďár nad Sázavou District) in ‘Křtinava’ field.

Petr Šmacha

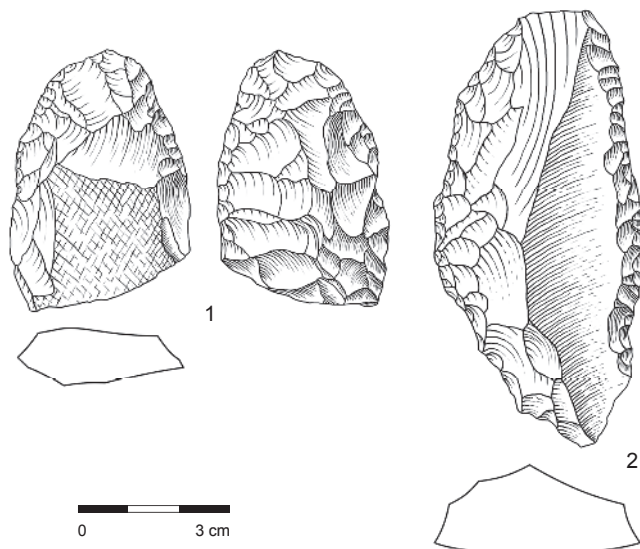
Bořitov (okr. Blansko)

„Horky“.

Střední paleolit. Sídliště. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.4305247N, 16.6102536E

Roku 2020 zemřel herec J. Nedorost, který vlastnil velmi rozsáhlou sbírku paleolitických artefaktů, hlavně z okolí Bečova, kterou se jen z menší části podařilo převzít do Národního muzea. Ve sbírce byla i nějaká moravika, získaná patrně koupí či výměnou. Pracovník Národního muzea Jan Eigner roku 2023 tyto artefakty laskavě předal do sbírek Moravského zemského muzea. Několik spongolitových nástrojů doplňuje středopaleolitickou kolekci z lokality „Horky“ u Bořitova: zoubkovaný úštěp, čepelovitý úštěp s vrubem, nepatinovaná část listovitého hrotu s hrotitě oblou extremitou (obr. 2: 1) a nepatinované dvojité drasadlo na čepelovitém úštěpu (obr. 2: 2) (Oliva 1987; 2014; Oliva, Gadas 2024).

Obr. 2. Bořitov. Ukázka ze sbírky paleolitických artefaktů. Kresba T. Janků.

Fig. 2. Bořitov. Selection of the Paleolithic artefacts. Drawing by T. Janků.